

KONGEKRABBen

Ressurs eller fiende?

Forskningsoppgave skrevet av to elever fra Vadsø videregående skole.

Skrevet av Øyvind Erichsen og Hans Ivar Hortman.

Holbergprisen 2011

Vadsø

Innholdsfortegnelse.

Forside

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	3
2.0 Metode	3
2.1 Kvalitativ metode, dybdeintervju	4
2.2 Kvantitativ metode, spørreundersøkelse	4
3.0 Kongekrabbens utvikling	5
3.1 Beskrivelse	5
3.2 Ressurs eller fiende?	6
4.0 Innledning til intervju	8
4.1 Intervju med Arne Pedersen, Vestre Jakobselv	8
4.2 Intervju med “Per”, fisker, Nesseby	10
4.3 Intervju med Oscar Bietilæ, fisker, Vadsø	10
4.4 Intervju med “Kristian”, en ansatt ved fiskeridirektoratet i Troms og Finnmark, Vadsø	12
5.0 Resultater spørreundersøkelser	13
6.0 Analyse og drøfting	15
7.0 Konklusjon	19
8.0 Feilkilder	19
9.0 Kilder	20
Vedlegg	

1.0 Innledning

Russiske forskere slapp i perioden 1961-1969 ut en art som da ble kalt Kamtsjatkakrabbe i Murmanskfjorden. Dette var for å øke verdigrunnet for befolkningen i Murmansk. Det disse forskerne hadde glemt å tenke på, var at denne arten var ekstremt utviklingsdyktig. Den såkalte kongekrabben spredde seg øst – og vestover i det sørlige Barentshavet.

I dag er kongekrabben blitt et veldig kjent fenomen i Norge, og spesielt her i Finnmark. Om du har tatt turen langs fjæra her i Varangerfjorden og kommet over en kai, så har du kanskje fått øye på en eller flere, seks fotede rød/rosa, ganske store vesen som krabber langs havbunnen. I så fall, så er det kongekrabben som har fanget oppmerksomheten din. Disse krabbene kryr det av i Varangerfjorden i dag.

Det er kongekrabben vi skal konsentrere oss om i denne forskningsoppgaven. Vi har valgt å avgrense området til Varangerfjorden, fordi det er vårt lokale område der vi selv har vokst opp og har ferdes mye på sjøen. Vi er selv hobbyfiskere og synes det er spennende å følge med på hvordan kongekrabbebestanden vil utvikle seg. Dette temaet har også vært svært aktuelt i media det siste året. Kongekrabbens utvikling og påvirkning av økosystemet i havet er det mange forskere som uttaler seg om.

Forskningsbiten i denne oppgaven er først og fremst å finne ut hvilke synspunkt fiskerne langs Varangerfjorden har på kongekrabben. Vi ønsker også å finne ut hvilke meninger fiskeridirektoratet har om kongekrabben, og om dette samsvarer med det som kommer fram i media. Problemstillingen vår er derfor: ***Er Kongekrabben en ressurs eller fiende?***

2.0 Metode

I denne oppgaven har vi valgt å jobbe ut ifra både kvalitativ og kvantitativ metode. Disse metodene gir oss ulik informasjon, som derfor passer bra ved at de utfyller hverandre.

I spørreundersøkelsen og dybdeintervjuene tok vi kun for oss fiskere eller personer som hadde et yrke tilknyttet temaet. Fiskerne som er med i undersøkelsen vår kommer fra tre ulike steder langs fjorden. Vi var på kaia i Vadsø, Jakobselv og i Nesseby. Flere fiskere gav oss tips om personer som vi kunne ha et dybdeintervju med, og de gav oss navn på flere informanter.

2.1 Kvalitativ metode, dybdeintervju

Vi har valgt å intervju fire personer. Disse er menn mellom 35-70 år, og alle har et yrke som har med fiske eller kongekrabben å gjøre. Det er få kvinner som er fiskere, derfor blir denne undersøkelsen temmelig mannsdominert. To av informantene våre er fiskere på heltid, mens en er fisker og politiker. Den siste har et yrke i fiskeridirektoratet her i Vadsø. De tre fiskerne bor på ulike steder langs Varangerfjorden, og på denne måten ønsker vi å få mest mulig bredde i utvalget vårt. De stedene som er representert er Vadsø, Vestre Jakobselv og Nesseby.

To av informantene våre valgte å være anonyme, mens de to andre sa at de gjerne kunne stå med navn. Derfor har Oscar Bietilæ og Arne Pedersen navn under intervjuene, mens “Per” og “Kristian” er anonyme. For å få intervjuene mest korrekt framstilt, så brukte vi båndopptaker. Dette var til stor hjelp for oss i skriveprosessen.

Ved å ha intervju i tillegg til spørreundersøkelsen, har det medført at vi har fått flere og grundigere synspunkter om temaet.

2.2 Kvantitativ metode, spørreundersøkelse

Ved hjelp av spørreundersøkelsen får vi et ”breddeperspektiv” på hva fiskere mener om kongekrabben.

Totalt i spørreundersøkelsen hadde vi nøyaktig 50 deltagere. Deltagerne er kongekrabbefiskere både fra Nesseby, Vadsø og Vestre Jakobselv. Vi valgte deltagere langs hele fjorden for å få et bredere utvalg. I tillegg til fiskere, svarte to ansatte ved fiskeridirektoratet på spørreundersøkelsen. Personene her jobber med problemstillinger som omhandler kongekrabben til daglig, og det vil derfor være av spesiell interesse for oss å få vite mer om deres syn på kongekrabbens utvikling.

En annen grunn til at vi valgte å ha med spørreundersøkelser, er at vi mener det er lettere å bearbeide resultatet fra spørreundersøkelser, og at det er lettere å jobbe med siden vi kan føre det opp i statistikker. Vi visste en god del om temaet fra før, samtidig som vi surfet litt på

nettet for å få ideer til aktuelle problemstillinger. Spørsmålene ble nøye tenkt igjennom på forhånd.

3.0 Kongekrabbens utvikling

3.1 Beskrivelse

Kongekrabben, eller Russekrabben som den også kalles, er en fascinerende og skremmende skapning. Den er stor med lange klør, den er altetende og sprer seg til stadig nye områder. Det er en av de artene i Norge som har skapt mest debatt. Kongekrabben er en av de største krabbene som finnes, og den kan veie opptil 10 kilo. Den kan ha en skallbredde på 25 cm, og med utstrakte klør måler de største nesten 2 meter.

Kongekrabben spiser det meste, fra tang og tare til alt som er tilgjengelig av byttedyr - som små muslinger, børstemark, slangestjerner, kråkeboller og fisk. Lodda har vist seg å være veldig viktig for krabben. Det er også rognkjekseggene fordi krabben spiser eggene deres.

Gyting, parring og klekking skjer i april og mai på forholdsvis grunt vann. Hunnkrabbene blir kjønnsmodne etter ca. 5-6 år, og de legger mellom 200 000 - 500.000 egg. Kongekrabben er en kaldtvannsart som i dag finnes både langs kystområdene og til havs i det sørlige Barentshavet, på dyp fra 5 til 400 meter avhengig av årstiden, kjønn, alder og størrelse.

Kongekrabben ble importert og utsatt i Murmanskfjorden i 1961. Siden da har den spredd seg østover, nordover og vestover i Barentshavet og sørover langs norskekysten. Kongekrabbens totale utbredelse er ukjent, men man antar at den kan spres til store områder både videre sørover langs norskekysten og nordover til Svalbard.

Man fisker kongekrabben ved hjelp av teiner. Teiner er små bur som ligger på havbunnen, og kongekrabben kryper inn i dem. Der blir den fanget, før man heiser den opp. Når krabben er blitt tatt opp, kastes hunnkrabben og krabbene som er for små (under minstemålet) ut i havet igjen. Kongekrabbesesongen er på høsten. De fleste fisker fort opp kvoten på 2.8 tonn, som

var mengden hver båt fikk lov å fiske opp i 2010. Det er vanlig å bruke omentrent 3 uker på å fiske opp kvoten.¹

3.2 Ressurs eller fiende?

Kongekrabben er per dags dato en av de mest aktuelle og diskuterte temaene i landet, spesielt her i nord. Folk her klarer ikke å bli enige om det er en ressurs eller fiende. Det er mange forskjellige synspunkter og kommentarer fra forskjellige folk.

Noen av de som mener at kongekrabben er en fiender mener at den er en fiende fordi kongekrabben ødelegger havets økosystem. Kongekrabben er som sagt altetende; den spiser omentrent alt som ligger på havbunnen, og dermed blir det mindre fisk og andre levende organismer igjen i havet. Direktoratet for naturforvaltning har sammen med havforskningsinstituttet og Norsk institutt for vannforskning gjort en undersøkelse i Varangerfjorden i 2007 og 2008 som viste at de mest vanlige artene i Varangerfjorden er blitt redusert med 80 og 95 %.²

Når det blir mindre fisk, får det flere konsekvenser. Blant annet er det en direkte årsak til at fiskerne tjener mindre på salg av fisk ved at fiskere får mindre kvoter å fiske opp. Selv om fiskere tjener mindre, finnes det verre konsekvenser av den reduserte fiskebestanden. Et økosystem er avhengig av artene omkring seg, og de spiser hverandre. Alger spiser bittesmå organismer i havet, og algene blir spist av lodda. Sei, torsk og hysa spiser lodda, som deretter blir spist av større fisker. Dette kalles en næringskjede, og dersom et av leddene blir fjernet, som for eksempel sei, torsk eller hysa, vil dette få store konsekvenser for hele økosystemet i havet. Ikke bare spiser kongekrabben maten til en del fisker, men den spiser også noen fiskearter. Lodde er en av disse, og kongekrabben forsyner seg kraftig av lodden og rognene deres. Lodda er en viktig ressurs for fiskere og har til tider vært en god inntekt for fiskere i Varangerfjorden. Samtidig er lodda også viktig for mange av de andre bestandene som lever under havet ved at det er mange arter som har lodda som hovednæring.³ I tillegg så spiser kongekrabben torsk-, sei- og hyserogn. Når kongekrabben er så altetende og ser ut til å spre seg så fort, kan dette få alvorlige følger for næringskjeden og økosystemet.

¹ Oscar Bietilæ, fisker

² Bergens Tidende, tirsdag 2. November 2010

³ "Per", fisker 68 år.

En annen ting som gjør at kongekrabben skaper hodebry for fiskerne er at kongekrabben ødelegger fiskeutstyr. Ofte når fiskerne bruker line for å fiske (det vil si fiske med kroker som ligger på bunnen festet i et tykt snøre), hender det at kongekrabben har spist agnet og ødelagt krokene. Det kan også hende at fiskere som drar opp garnene sine kan ha garnene fulle av kongekrabber; i de verste tilfellene kan garnene være så fulle at fiskerne er nødt for å hive dem.⁴ Dette vil da gå utover økonomien og tida det tar å ordne opp i garnene.

Kongekrabben fører til en del problemer, men den har så absolutt fordeler også. Det er en grunn til at det er en betydelig del av fiskerne som mener at kongekrabben er en ressurs. En av grunnene er nok den gode prisen som er på kongekrabben nå. Kongekrabben er en veldig eksklusiv råvare fra nord. Kongekrabben er faktisk den mest lønnsomme sjømaten. Hvis du selger kongekrabber til eksklusive restauranter, så kan du få opptil 800 kr kiloet.⁵

Turisme er en næring som er i vekst her i Finnmark. Lokalbefolkningen i Varangerfjorden er klar over den store mengden turister som kommer nordover for å se eller fiske kongekrabbe. Som lokalbefolkning her så vet vi at store mengder med turister strømmer opp hit til nord bare for å se eller fiske kongekrabbe. Turistene kommer fra forskjellige land, og det er når de har ankommet at kommunene og næringslivet har nytte av dem. For litt siden, i et program kalt *Havets helter*, var de og filmet en fisker fra Nesseby som tok turister ut på havet for å fiske kongekrabber mot betaling. Dette er lønnsomt for fiskerne, samtidig som det kommer turister til kommunene. I tillegg er det god reklame for Finnmark.

Fuglekikkere kommer også til Varangerfjorden i høye tall. Nå frykter enkelte at fuglebestandene kan bli kraftig redusert på grunn av kongekrabben som spiser av maten til fuglene.⁶ Dette viser at kongekrabben kan ha innvirkning på økosystemet på mange måter.

⁴ Oscar Bietilæ. Fisker

⁵ Bergens Tidende, tirsdag 2. November 2010

⁶ Finmarken, onsdag, 24. November 2010

4.0 Innledning til intervju

Formålet vårt med å intervju fiskere er å få troverdig og grundig informasjon om deres syn på kongekrabben. Spørsmålene vi har fokusert på er:

Mener du kongekrabben er en ressurs eller fiende? Drives det riktig forvaltningspolitikk angående kongekrabben i Varangerfjorden? Tror du vi klarer å stoppe kongekrabben hvis vi vil? Hvilken rolle tror du kongekrabben vil ha for fiskerne i Varangerfjorden i fremtiden?

4.1 Intervju med Arne Pedersen, Vestre Jakobselv

Hvis man definerer det mot verdenssamfunnets beslutninger om å introdusere arter inn i havets økosystem, så er det per definisjon et problem. Det er ikke jeg som synes dette, men når man stiller spørsmålet slik, så må man ta utgangspunkt i at det er en introdusert art i økosystemet her. Myndighetene eller verdenssamfunnet betrakter altså kongekrabben som en slags forurensing.

Det norske Stortinget har likevel vedtatt at det også er en nyttbar ressurs. Så altså Stortinget og norske myndigheter ”rir på en måte to hester”, de har akseptert det med å introdusere nye arter, men også besluttet at det skal være en nyttbar ressurs. Og det har de gjort gjennom å dele havet i to områder. Et område som er et såkalt kommersielt område, og et område som det skal være fritt fiske, eller et utrydningsfiske på. I det området som blir kalt for det kommersielle område, er det ganske strenge reguleringer; der får man bare lov til å ta ut den største hannkrabben. Det området er omtrent fra Nordkapp og østover (hitover). Innenfor dette området så skal det altså forvaltes bærekraftig, for myndighetene vil at det skal være et kommersielt område som man kan nyttiggjøre seg. Utenfor dette område, særlig lenger vest, er det et område som har søkt om å få verne mot krabben. Det vil si, der ivaretar du de internasjonale bestemmelser om at de introduserte artene i økosystemet ikke er ønskelig. Her er det fritt fiske. Men dette ser vi fiskere som et problem; det er ikke to forskjellige stammer. Det som er på utsiden av området og det som er inne i det kommersielle området er den samme krabbebestanden. Krabben går etter mat, og jo større bestand man har inne i fjordene (kommersielle område), jo mer vil krabben trekke lengre vekk. Og det blir derfor vanskeligere å utrydde arten utenfor det kommersielle området.

Jeg som fisker synes at kongekrabben opplagt er en ressurs, fordi vi tjener penger på det. Det

er et lettvinnt fiske i rolige farvann, helt inne ved kysten. Det er godt betalt, vi har lite drivstoffutgifter og nesten ikke utgifter til redskap i det hele tatt. Når man har investert i utstyr en gang, så varer det i mange år. Derfor er det et lønnsomt fiske og en ressurs. Jeg synes at måten å forvalte dette med to sprikende mål, som det faktisk er, så har man funnet en måte å løse det på. Selv om kvotene i det kommersielle området nesten er satt ned med det dobbelte fra i fjor, så er kiloprisen mye bedre.

Men hvis jeg skal si noe om kvotene, så er jo diskusjonen; hvor mye skal man ta ut? Det har seg jo slik at krabben er et problem for annet fiskeri, for eksempel hvis man setter lina på bunn på fjorden, så spiser krabben agnet som man legger ut til å fange hyse og torsk med. Blir krabbebestanden for stor, så blir det problematisk i den retningen. Min mening er derfor at man kunne tatt ut en større kvote. I år var den totale kvoten på 900 tonn, men man kunne tatt ut opp imot det dobbelte, slik at man ikke ødelegger for annet fiske og at man skal hindre mest mulig spredning av kongekrabben mot vest. I år er derfor meningen at myndighetene har vært for forsiktige å sette kvoter. Dette er derfor en veldig vanskelig balansegang. Vi sier at man må regulere det etter et såkalt omvendt forvaltningsprinsipp. Det vil si at vi regulerer torsk og hyse på en slik måte at bestanden ikke skal bli for liten. Eller sagt på en annen måte; det er ikke farlig at torsk og hysebestanden er for stor, det er verre om den er liten. Med kongekrabben er det motsatt, det er ikke farlig om den er for liten, men verre visst den blir for stor. Derfor er det bedre å ha en større kvote i det kommersielle området.

Vi hadde aldri klart å stoppe kongekrabben hvis vi hadde hatt lyst, for hvilket utstyr skulle man bruke? Man får ikke alle krabbene inn i teinene; de siste går ikke inn i teinen frivillig. Kongekrabben er introdusert, og vi klarer ikke å utrydde den. Den kommer til å være her i større eller mindre grad.

Roller kongekrabben kommer til å ha for fiskere i Varangerfjorden er at den kommer til å være en brukbar inntekt - samtidig som det blir en balansegang i forhold til det å fiske etter andre fisker, for eksempel det å fiske med line. Akkurat nå går det bra, jeg får bra på lina, og agnet berges akkurat, slik at hysa og torsken tar agnet først.

Jeg synes det er veldig bra at hver båt har like stor kvote når man fisker kongekrabbe. Slik er det ikke når båter fisker etter for eksempel torsk; da er det forskjellige kvoter. Dette er veldig bra synes jeg.

4.2 Intervju med “Per”, Nesseby

Jeg vil si det slik at kongekrabben var en fiende i starten, men etter hvert så har det blitt en viktig del av inntekten. Nå som prisen er bra, så vil jeg kalle det en suksess. Det er optimisme nå blant fiskere, men det var ikke sånn til å begynne med. Etter at den begynte å gå i torskegarnene, så har vi vært nødt til å leve med den. Vi må bare leve med den. Jeg er ikke helt fornøyd med kvotene i år; jeg synes dem var særdeles små. I fjor var kvoten på 3800 kilo, og med den prisen som er nå, så ble det jo litt penger ut av det. I år har kvotene blitt mindre, og det tror jeg var en skuffelse for mange. Jeg synes at vi fiskere som har vært plaget med kongekrabben burde få fiske på den.

Jeg synes forvaltningspolitikken er litt merkelig ved at de skal prøve på det tullet å utrydde kongekrabben i Vest-Finnmark. Alle fjordene og buktene der er jo fulle av kongekrabber. Ikke bare tror jeg at de ikke klarer å fiske ut all kongekrabben. Jeg er 100 % sikker, det er bare tulltanker. De kan bare glemme å utrydde den. Kongekrabben sprer seg lengre og lengre vestover. Kongekrabben er kommet for å bli. Jeg tror kongekrabben kommer til å bli viktig for fiskere i Varangerfjorden i fremtiden. Vi har lært oss å leve med den. Og nå på høsten når det ikke er noe annet å fiske på, så er det viktig for oss fiskere å ha kongekrabben. Det er en ting jeg synes er dumt med kongekrabben, og det er at den spiser lodda, som er en veldig viktig næring for andre fisker. Lodda er sentral i flere næringskjeder, men ellers så synes jeg at kongekrabben er bra for Varangerfjorden.

4.3 Intervju med Oscar Bietilæ, fisker, Vadsø

Kongekrabben kunne vært en ressurs, men akkurat nå er det bare en fiende. Krabbekvotene er altfor små, og vi får ikke fisket nok. Vi får kun fisket en uke, og det blir ingen butikk av krabbefisket nå mer. Før fisket vi i 3 mnd. og opp til 10 tonn med krabbe. Da var det nok til å leve av det. Nå er kvotene kun 2,8 tonn per båt, og det tar kun en uke fordi det er så mye krabbe. Krabben er i dag overalt. De første årene jeg fisket var det ikke krabbe på nordsida av fjorden, og vi måtte dra til sørsida for å fiske. Nå er kongekrabben overalt; sør, nord, midt i fjorden og til og med under hver kai som er langs Varanger.

Tidligere tjente vi 400 000-500 000 tusen, fordelt på 2-3 mann. Nå tjenes det 30 tusen per

mann, og det er altfor lite til at det skal være noen ressurs. Forvaltningspolitikken er helt forferdelig, og helt mislykket! Feilen er at de har slept fritt fiske ut i havet og regulert så kraftig i fjorden at ikke vi får fisket. Vi som fisker her nord på kysten blir regulert bort. Vi får ikke fisket nok. Men utenfor Vardø, altså utenfor 12 mila, er det fritt fiske. Og der får de fiske mange tonn mens vi her i fjorden får fiske opp mot 3 tonn.

Hadde det vært fritt fiske, hadde man klart å stoppe kongekrabben her i Varangerfjorden. Da skulle det vært lov å ta hunkrabben og all småkrabben. Nå får vi ikke lov å ta hunkrabben; den må vi sleppe ut i havet igjen, og det er jo den som står for mesteparten av formeringen.

I dag sier politikken her i Øst-Finnmark at vi skal ha kongekrabben, og den skal bevares som en ressurs. Mens i Vest-Finnmark, utenfor Kjøllefjord, skal krabben utryddes.

Det er mye man kunne sagt om kongekrabben. En ting er at når vi ror med lina og garn, så er det ofte fullt av krabber i garna når vi trekker dem opp. I går skjedde blant annet det. Og da jeg dro opp lina, så regnet jeg med at 500 kg av hysa som var i garnet var spist opp, nesten halve fangsten. Da er det håpløst! Krabben tar ikke bare fisken, men den ødelegger også lina som vi fisker med. Det tar også et par dager å fikse lina, og når man er ferdig, er nesten hele lina ødelagt. Garn blir også ødelagt når krabbene går inn i dem. Man må rive opp garnet for å få løs krabbene slik at maskene i garnet går i stykker. Får man garnene fulle av krabber, så kan man faktisk bare hive garnene. Her taper man penger, opp til flere tusen kroner for dagen. I fjor ødela vi masse garn, sikkert 30-40, bare på grunn av krabben. Det at krabbene kommer i garnene, gjør at garnene legger seg på bunnen og blir innsnevret, og det kommer da heller ikke fisk inn i garnene når krabben gjør at de blir liggende på bunnen som en pølse. Det er rett og slett et helsikkas liv!

Krabben spiser også alt på havbunnen; den børster rett og slett alt som er der. Den eter alt, alt som er på bunnen. Den er med på å ødelegge rogn til fisk som blant annet lodderogn. Dermed ødelegger kongekrabben bestanden til lodda. Lodda er veldig viktig for annen fisk her i Varangerfjorden.

Altså vi fiskere vil rett og slett ha mye større kvote, da hadde vi fått holdt kongekrabben mer i sjakk ved at bestanden ikke øker så drastisk som den nå gjør. Kvoten på småkrabber burde også vært større slik at vi hadde fått vekk mye mer av de små krabbene som vi nå må sleppe ut. Det samme med hunkrabben; den burde ha vært lov å ta opp slik at de ikke formerer seg i så stor grad som de gjør nå. Det burde vært lov å ta 4-5 tonn med hunkrabber og småkrabber

per båt, i tillegg til 5-6 tonn med ordentlige krabber, slik at vi kunne fisket ca 10 tonn til sammen. Det er dette som er med på å øke bestanden, altså når vi må kaste ut alle hunkrabber og småkrabber som er under 2 kg eller 30,7 cm. Jeg har merket i de siste årene at det har blitt mye mindre gjennomsnittlig vekt på krabben - noe som kommer av at det er altfor mye krabber, og dermed har de altfor lite mat til for at de skal vokse seg store.

I dag er nok dessverre kongekrabben en stor katastrofe, både for oss fiskere, for havet og for resten av Varangerfjorden. Om 20-30 år skulle jeg ”likt” å se fjorden. Jeg tror den kommer til å være helt ødelagt. Han avslutter intervjuet med å si ”det lever der nede, og de går som tinnsoldater tett i tett, og havforskerne (de som bestemmer kvotene) og myndighetene gjør ingenting for å få stoppet krabben, de bare sitter og jåsser, tøver og vaser!”

4.4 Intervju med “Kristian”, en ansatt ved fiskeridirektoratet i Troms og Finnmark, Vadsø

Er kongekrabben en ressurs eller fiende? Ja, si det. Vi forholder oss bare til politikken som er bestemt. Ved at her i øst så er krabben en venn, altså en ressurs. Her i øst skal det drives en bærekraftig bestand, i et forvaltet område. Mens i vest er det en fiende. Her skal det hindres at kongekrabben sprer seg, i hvert fall begrenses. Det fiskes fritt på kongekrabben der. Det ble leid inn 5 båter som skulle drive utrydningsfiske vest for Nordkapp. Så man kan oppsummere med at kongekrabben er en ressurs i Øst-Finnmark, mens i Vest-Finnmark er den en fiende. Grensen for hvor det fiskes fritt og hvor det er kvoteregulert er ved Porsangerfjorden.

Vi har snakket med noen fiskere som mener kvotene er for små, hva mener du om det? Premissene for kvotene er laget slik at en viss del av en beskattbar bestand skal tas ut. Så utgangspunktet er jo lagt. Kvoten blir satt på anbefalinger fra havforskere. Hvert år finner havforskerne ut hvor mye man kan ta ut for at bestanden skal være bærekraftig. Det havforskerne har sagt er at ved en god beskatning her i øst så kan man øke kvoten. Og grunnlaget for kvotene vil jo variere fra år til år. Til neste år så vil kanskje grunnlaget øke litt. Grunnlaget blir basert på mengden av hankrabber over minstemål. Det er bare de siste årene at man har begynt å tillate fangst på hunkrabben, og det er for å få et mer balansert uttak. Man har tidligere fulgt et forvaltningsmønster som er brukt i Alaska, hvor man bare tar ut hankrabben, men man har funnet ut at det ikke er optimalt bare å ta ut hankrabben. Det er også snakk om å øke beskatningen litt her i øst, fordi det er noen som ønsker å begrense

veksten da kongekrabben formerer seg veldig raskt. Jeg tror ikke vi hadde klart å stoppe kongekrabben hvis vi hadde prøvd. Mange sier at kongekrabben er kommet for å bli og at man aldri hadde klart å utrydde den helt. Vi kan klare å holde bestanden ganske langt nede, men aldri utrydde den helt.

Jeg håper at kongekrabben kommer til å bli viktig for fiskerne her i Varangerfjorden i fremtiden; det er i hvert fall det som er meningen. Jeg har også forhåpninger om at kongekrabben skal forvaltes slik at kvotene øker i fremtiden. Hvis kvotene skal øke, så må det være en balansert beskatning. I år vil fangsten antagelig gå ned til 13 – 1400 tonn, men året før var det på rundt 6000 tonn, men det er på grunn av forandringer av forvaltningsområder. Tidligere så var det fritt fiske langt inne i Porsangerfjorden, og grensen for kvoteregulert og fritt fiske var nærmere kysten. I år er grensene mye klarere. I fjor ble det tatt cirka 5000 tonn med kongekrabbe i området hvor det er fritt fiske, mens i år ble det tatt 300 tonn i det området. Det er ikke så lett med den her kongekrabben siden den har en så svart og hvit forvaltning; den skal både være fiende og venn. Det er fordi den fortsatt er en ganske ny bestand i norske farvann, og dermed må det forskes litt på konsekvenser ved å ha kongekrabben her. Vi er klar over at kongekrabben har vært en fiende for mange fiskere ved at fiskeutstyret deres har blitt ødelagt. Derfor får de en kompensasjon ved at de kan fange kongekrabber selv. Kongekrabben var det første fisket der man får adgang til å fiske ut fra hvor du bor. Hvis du er registrert i en kommune øst for Nordkapp og har en båt under 11 meter, så får du kvote.

5.0 Resultater, spørreundersøkelser

Vi hadde 50 deltagere i undersøkelsen, 2 fra fiskeridirektoratet og resten er fiskere både fra Vadsø, Vestre Jakobselv og Nesseby.

Resultater.

Mener du kongekrabben er en ressurs eller fiende?

Ressurs 44 %

Fiende 56%

Hvis du synes at kongekrabben er en ressurs, hvorfor?

Inntekt 63.6 %

Smaker godt 4.5 %

Bra for næringslivet 31.8 %

Hvis du synes det er en fiende, hvorfor?

Fordi den reduserer fiskebestanden 43%

Fordi den ødelegger havets økosystem 0%

Ødelegger fiskeutstyr 57%

Drives det riktig forvaltningspolitikk angående kongekrabben?

Nei, det er for store kvoter 0%

Nei, for små kvoter 78%

Nei, for lite drøfting rundt krabbestørrelsen og fangst av hunkrabber 10%

Ja 12%

Tror du vi klarer å stoppe kongekrabben hvis vi vil?

Nei, de formerer seg for fort 72%

Ja, vi har godt nok utstyr til det 24%

Ja, kongekrabbebestanden er ikke så stor 4%

Tror du det blir satset på kongekrabben i fremtiden?

Nei 0%

Ja 100

Analyse og drøfting

Vi fant ut gjennom spørreundersøkelsene og intervjuene som vi hadde med i oppgaven vår at synet på kongekrabben som ressurs eller fiende er veldig splittet. 44 % mente at kongekrabben er en ressurs, og 56 % av de spurte mente det er en fiende. Det var noen som var sikker i sin sak, mens andre ikke var helt overbevist om verken det ene eller det andre. Fra intervjuene virket det som om det ikke var noen forskjell på meningene etter hvor du jobber. Fiskerne var og internt uenige, noe som vi syntes var interessant. Hvorfor har det seg sånn at noen fiskere var imot kongekrabben og andre ikke? De har jo samme farvann og like store kvoter.

Det kan være mange som ligger og vipper, og kanskje kunne ment at kongekrabben hadde vært en ressurs hvis kvotene hadde vært større. Som Oskar Bietilæ sa: ” *kongekrabben hadde vært en ressurs hvis kvotene hadde vært større.* ”⁷ I tillegg kunne vi lese av spørreundersøkelsen at 78 % av deltakerne svarte at det er for små kvoter på spørsmål om det drives riktig forvaltningspolitikk angående kongekrabben. Hadde det vært så enkelt som å øke kvotene for å få fiskerne fornøyd? Hvis man da hadde økt kvotene, hva ville skjedd med kongekrabbebestanden. Havforskere forsker hvert år på hvor mye som er forsvarlig å ta ut for at bestanden skal være bærekraftig. I år har det totale antallet på kvotene gått ned fra 6000 tonn til 1400 tonn.⁸ En av grunnene er at området for fritt fiske er innskrenket, men fiskere som Oskar Bietilæ sier at vi godt kunne tatt ut mer uten at det ville gått noe særlig utover bestanden. Han mener faktisk at vi ikke bare kan ta ut mer kongekrabbe, men vi burde. Det er fordi Bietilæ mener at kongekrabbebestanden er i ferd med å havne utenfor kontroll. -Vi fiskere vil rett og slett ha mye større kvote, da hadde vi fått holdt kongekrabben mer i sjakk ved at bestanden ikke øker så drastisk som nå, sier Bietilæ.⁹ Dette får vi også bekreftet i intervjuet til ”Per”. Han er enda mer sikker på at kongekrabben tåler høyere kvoter. Faktisk så mener han at vi ikke klarer å fiske opp alt hvis vi prøver.¹⁰ Noen fiskere mener at i tillegg til å øke kvotene, burde man og få lov til å fange småkrabber og hunnkrabber for at ikke bestanden skal sprengte helt.¹¹ 10 % av deltakerne i undersøkelsen mener at det er for lite drøfting rundt krabbestørrelsen og spørsmålet om man skal fange hunnkrabber, og 78% mener at det burde

⁷ Oskar Bietilæ, fisker

⁸ Fiskeridirektoratet, ”Kristian”

⁹ Oskar Bietilæ, fisker

¹⁰ ”Per”, fisker

¹¹ Oskar Bietilæ, fisker

vært større kvoter. Har havforskerne rett, som setter kvoter etter en kalkulert økobilanse, eller er det fiskerne som har sett hva som foregår i praksis som har den riktige teorien?

En interessant observasjon i spørreundersøkelsen var at hovedgrunnen til at deltakerne synes kongekrabben var en fiende, viste seg å være at kongekrabben ødelegger fiskeutstyr og at den reduserer fiskebestanden. Hvorfor er det ingen som krysser av på: *fordi den ødelegger havets økosystem?* Her må vi huske på at de bare fikk krysse av på ett av spørsmålene. Det er kanskje naturlig at de vil være mest opptatte av det som frustrerer de mest i dagliglivet. Ødelagt fiskeutstyr er svært irriterende og det er tidkrevende å reparere og kostbart å kjøpe nytt. I avisa Sagat får vi vite at Trond Trane fra Nesseby er mektig irritert over ødelagt fiskeutstyr. Da han satte ut 9 rognkjeksgarn, ble alle proppfulle av kongekrabber. Det tok 9 timer å renske alle garnene. I tillegg fikk han ikke solgt krabben på denne tiden av året. Trane mener man burde åpne for kongekrabbefiske utover høsten¹². Bietilæ mener kongekrabben kan ødelegge fiskeutstyr for flere tusen kroner hver dag¹³; da kan man forstå hvorfor fiskerne ser på det som den verste grunnen til at kongekrabben er en fiende.

Slik kan det se ut når garnene har kommet på land.

¹² <http://www.sagat.no/index.php?id=54&article=23721>

¹³ Oskar Bietilæ, fisker

For å få fram fiskernes syn på økobalansen, er intervjuene mye mer nyansert. Her kommer fiskernes frustrasjon virkelig fram. Når for eksempel Oskar Bietilæ sier: ”*I dag er nok dessverre kongekrabben en stor katastrofe, både for oss fiskere, for havet og for resten av Varangerfjorden. Om 20-30 år skulle jeg ”likt” å se fjorden. Jeg tror den kommer til å være helt ødelagt*”. Dette er også årsaken til at det *må tas ut mer krabbe*, mener han. Dette viser at fiskerne i høyeste grad er bekymret for havets økosystem.

Bergens Tidende bekrefter også at fiskerne skriver om kongekrabben som en fiende, fordi den er en trussel for økosystemet langs kysten/havbunnen vår.¹⁴ Mange steder har krabben spist så mye at artsrikdommen av både planter og fisk er kraftig redusert.

Noe som er overaskende for oss er at fiskeridirektoratet ikke ser ut til å være like bekymret som fiskerne for kongekrabbens utvikling. Både fiskere og direktoratet ser på kongekrabben som en ressurs. Det kommer også godt fram i intervjuene og i spørreskjemaene at fiskerne mener at direktoratet må være mer offensive for å regulere kongekrabbens utbredelse ved hjelp av kvoter, størrelse og kjønn på krabben som fiskes.

Vi ser også at det er mange som bekymrer seg om dagen. For ikke lenge siden ble det demonstrert mot manglende regulering av kongekrabben utenfor fiskeridirektoratet.¹⁵ Grunnen til denne demonstrasjonen er at fiskeriministeren ikke har fulgt faglige råd fra direktoratet for naturforvaltning ifølge miljøvernorganisasjonen, som for øvrig sto bak denne demonstrasjonen.¹⁶ Det blir spennende å se hva som vil skje framover. Tidligere har det vært lignende demonstrasjoner, hvor det har blitt dumpet krabber utenfor fiskeridirektoratet; en gang ble det lagt igjen over 4000 kongekrabber.¹⁷

Norsk institutt for vannforskning (NIVA) har kartlagt situasjonen i Bøkfjorden i Finnmark. Hovedkonklusjonen, ifølge NIVA, er at kongekrabben er en langt større trussel mot miljøet i fjorden enn det først var antatt.¹⁸ De mener også at bestanden på kongekrabben bør reduseres med en god del mens man venter på en konklusjon angående kongekrabben, slik at man kan ta vare på havets økosystem i mellomtiden.

¹⁴ Bergens Tidende. Tirsdag 2. november 2010

¹⁵ Finnmarken fredag 26. november

¹⁶ <http://www.sagat.no/54&article=27386>

¹⁷ http://www.finnmarken.no/lokale_nyheter/article5415646.ece

¹⁸ Finnmarken 26.06.2010

Mange av de som er imot kongekrabben er veldig sikker i sin sak og vil gå langt for å få viljen sin. Dette får vi også bekreftet ved at fiskerne saksøker staten fordi fiskeridirektoratet vedtok å begrense det frie området for kongekrabbefiske, og heller utvide det kvoteregulerte området. Fiskerne mener at de taper store penger på at det kvoteregulerte området utvides, fordi da må de dra lenger ut for å fiske kongekrabbe fritt, og det er det mange som ikke har stor nok båt til å dra så langt ut.

En av kongekrabbens positive sider er at den er bra for næringslivet. Det mener i hvert fall 31.8 % av de deltakerne i spørreundersøkelsen som ga uttrykk for at kongekrabben er en ressurs. Det finnes flere årsaker til at kongekrabben er bra for næringslivet. Hovedårsaken er det fantastiske råstoffet som skaper mange arbeidsplasser. Blant annet har Bugøynes og Kiberg lokale fiskebruk her i fjorden som lager svært ettertraktede produkter. For Finnmark er dette viktige arbeidsplasser. Slik det ser ut nå har vi vel ingen grunn til å tro at det blir mindre arbeid innenfor denne næringen. For sysselsettingen i fylket, er derfor kongekrabben sett på som en viktig ressurs.

Flere og flere begynner med kongekrabbefiske. Noe gunstig for lokalbefolkningen er at alle som lever innenfor et visst område, og har en båt under 11 meter, får kvote. Fangst på kongekrabbe er den eneste fangsten der kvotene blir bestemt ut fra bosted.¹⁹ Gode inntekter og kort arbeidstid (3 uker) er også med på å påvirke mange til å begynne med kongekrabbefiske.

7.0 Konklusjon

Vi tok fatt på denne oppgaven med visshet om at det var et veldig splittet syn på kongekrabben, og vi fikk rett. Helt siden vi startet prosessen med å finne informasjon ble vi møtt med forskjellige syn; på internett, i aviser, på TV og personer vi snakket med hadde også sitt syn på saken. En ting vi kan si med stor sikkerhet er at kongekrabben er en svært viktig ressurs for Finnmark - spesielt for fiskere. Likevel var svarene svært delte.

De som mente at det var en fiende var ikke helt enige med hverandre om hvorfor det var en fiende. De aller fleste uttrykker bekymring for fiskebestanden. I tillegg er det irriterende for fiskerne å få ødelagt så mye fiskeutstyr, noe som medfører en ekstra utgift for dem. I

¹⁹ Fiskeridirektoratet.

intervjuene kommer det fram at fiskerne også er bekymret for økosystemet i fjorden og kongekrabbens utvikling. De framhever likevel at kongekrabben er en ressurs, som de tjener gode penger på og som de ønsker å utnytte også i framtiden.

Forskerne er svært bekymret for økosystemet og er redde for at kongekrabben skal spre seg sørover. Fiskeridirektoratet har ikke uttrykt den samme bekymringen, men det skal bli spennende å se forvaltningspolitikken i framtiden. Vi kommer til å følge spent med på utviklingen!

8.0 Feilkilder

Når vi jobbet med denne oppgaven fant vi ut at det kunne bli noen feilkilder, ettersom vi jobbet etter både kvalitative og kvantitative metoder. Vi hadde 50 deltakere på spørreundersøkelsen, noe som vi synes var godt nok for å få et riktig bilde av resultatene. Men vi må ta stilling til om det kan ha vært noen som har misforstått spørsmålene.

Under spørreundersøkelsen var det bare lov til å krysse av ett av alternativene, og hvis det hadde vært lov å krysse av flere alternativer, hadde vi kanskje fått et litt annerledes bilde av situasjonen. Vi valgte kun et svar på hvert spørsmål slik at vi skulle få frem hvilke årsaker og meninger som var de viktigste.

Under dybdeintervjuene kan det ha oppstått misforståelser underveis. Vi brukte mobiltelefonen til å ta opp samtalene vi hadde med intervjuobjektene, så hvis det er feilkilder under intervjuene, er de svært minimale. Vi gjorde 4 intervjuer og prøvde å finne mest mulig bredde blant intervjuobjektene våre. Vi sier oss godt fornøyde med representantene våre. De var fra forskjellige steder langs Varangerfjorden, og de hadde alle fire veldig mye nyttig å komme med.

9.0 Kilder:

<http://no.wikipedia.org/wiki/Kongekrabbe>

<http://www.imr.no/temasider/skalldyr/kongekrabbe/historikk/nb-no>

<http://www.tv2nyhetene.no/innenriks/article2761164.ece>

http://www.imr.no/filarkiv/2006/12/Nr.4_07.pdf/nb-no

<http://www.sagat.no/index.php?id=54&article=23721>

Bergens tidende. Tirsdag 2. november 2010.

<http://www.sagat.no/54&article=27386>

http://www.finnmarken.no/lokale_nyheter/article5172709.ece

http://www.finnmarken.no/lokale_nyheter/article5415646.ece

http://www.google.no/imgres?imgurl=http://www.nmf.no/uploads/levende_hav/kongekrabbe.gif&imgrefurl=http://www.nmf.no/default.aspx%3FpageId%3D105%26articleId%3D2681%26news%3D1&usg=__cAycyKIiQJvg2uzEd-65pw8LDqs=&h=332&w=500&sz=119&hl=no&start=0&sig2=94iKHf0lMeTHK4zfUIZ9qQ&zoom=1&tbnid=2E9p7DnLKNahvM:&tbnh=135&tbnw=174&ei=xFP2TnRFYKxtAatmvCtAw&prev=/images%3Fq%3DKongekrabbe%26um%3D1%26hl%3Dno%26client%3Dfirefox-a%26sa%3DN%26rls%3Dorg.mozilla:en-

[US:official%26channel%3Ds%26biw%3D1280%26bih%3D606%26tbs%3Disch:1&um=1&itbs=1&iact=hc&vpx=838&vpy=127&dur=445&hovh=175&hovw=264&tx=148&ty=107&oei=xFP2TnRFYKxtAatmvCtAw&esq=1&page=1&ndsp=18&ved=1t:429,r:4,s:0](https://www.fcc.gov/record/channel/3Ds%26biw%3D1280%26bih%3D606%26tbs%3Disch:1&um=1&itbs=1&iact=hc&vpx=838&vpy=127&dur=445&hovh=175&hovw=264&tx=148&ty=107&oei=xFP2TnRFYKxtAatmvCtAw&esq=1&page=1&ndsp=18&ved=1t:429,r:4,s:0)

KONGEKRABBEUNDERSØKELSE.

Kryss av på ett av alternativene på hvert spørsmål.

Mener du kongekrabben er en ressurs eller fiende?

Ressurs

Fiende

Hvis du synes det er en ressurs hvorfor?

Inntekt

Smaker godt

Bra for næringslivet

Hvis du synes kongekrabben er en fiende, hvorfor?

Fordi den reduser fiskebestanden

Fordi den ødelegger havets økosystem

Ødelegger fiskeutstyr

Drives det riktig forvaltningspolitikk angående kongekrabben i Varangerfjorden?

Nei, fordi det er for store kvoter

Nei, for små kvoter

Nei for lite drøfting rundt krabbestørrelse

Ja

Tror du vi klarer vi å stoppe kongekrabben hvis vi vil?

Nei, de formerer seg for fort

Ja, vi har godt nok utstyr til det

Ja, kongekrabbebestanden er ikke så stor

Tror du det blir satset på kongekrabben i fremtiden?

Nei

Ja

